

EDUCATION SYSTEM OF VIETNAM: A COMPARISON WITH TURKEY IN TERMS OF PURPOSE, STRUCTURES AND PROCESSES

VIETNAM EĞİTİM SİSTEMİ: AMAÇ YAPI VE SÜREÇ BAKIMINDAN
TÜRKİYE İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Emine SAKLAN¹

Abstract

The aim of this article is to compare the Vietnam Education System with Turkish Education System. For this purpose, firstly, Vietnam's educational history, Vietnam education system objectives and policies, Vietnam education system structure, management processes of the Vietnam education system are handled. Later the Vietnam Education System and the Turkish Education System are compared from various perspectives. As a result, the Vietnam and the Turkish educations systems aim to the development of students' abilities and interests. Both of the systems are centralist in structure. While the national education system is administrated by the Ministry of National Education in Turkey, Ministry of Education and Training (MOET) is responsible for education in Vietnam. However, MOLISA is responsible for a portion of vocational education in Vietnam. Concerning the period of education, the compulsory education in the Turkish Education System is 12 years while in Vietnam it is 5 years. In both countries, the academic year begins in September , it continues until June. In Turkey, all higher education institutions unite under the roof of universities , many institutions in Vietnam are united under the roof of two major universities. In both countries, the school steps consists of which preschool education, primary education, secondary education, high school and higher education.

Keywords: Comparative education, education system, Vietnam

Özet

Bu çalışmanın amacı, Vietnam eğitim sistemi ile Türk Eğitim Sistemi'ni karşılaştırmaktır. Bu amaçla, çalışmada ilk olarak Vietnam'ın eğitim tarihi, Vietnam eğitim sisteminin amaç ve politikaları, Vietnam eğitim sistemi yapılanması, Vietnam eğitim sisteminin yönetim süreçleri ele alınmıştır. Daha sonra Vietnam Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sistemi çeşitli açılardan karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak Vietnam ve Türk Eğitim Sistemleri amaç bakımından öğrencilerin yetenek ve ilgilerinin geliştirilmesini hedeflemektedir. Her iki eğitim sisteminde merkeziyetçi bir yapı söz konusudur. Vietnam'da eğitimden Eğitim ve Yetiştirme Bakanlığı (MOET) sorumlu iken Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) sorumludur. Ancak Vietnam'da mesleki eğitimin bir kısmından MOLISA sorumludur. Süreç açısından ise Türk Eğitim Sistemi'nde zorunlu eğitim 12 yıl iken Vietnam'da 5 yıldır. Her iki ülkede de akademik yıl Eylül ayında başlar Haziran'a kadar devam etmektedir. Türkiye'de bütün yükseköğretim kurumları üniversite çatısı altında birleşirken, Vietnam'da birçok kurum iki büyük üniversite çatısı altında birleşmiştir. Her iki ülkenin okul basamakları okul öncesi eğitim, ilkökul, ortaokul, lise ve yükseköğretim aşamalarından oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı eğitim, eğitim sistemi, Vietnam

¹Arş. Gör., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. ehsaklan@gmail.com

GİRİŞ

Vietnam ekvatorun kuzeyinde uzanan “S” şekilli bir ülke olup, Güneydoğu Asya’da bulunmakta ve Çinhindi bölgesinin (Kamboçya, Laos, Malezya, Myanmar, Singapur, Tayland ve Vietnam’ı kapsayan coğrafi bölge) doğu kısmını kaplamaktadır. 4000 yılı aşkın tarihi boyunca Vietnam çeşitli siyasi kargaşa ve ekonomik sıkıntı ortamından geçmiş ve ülkede son zamanlarda siyasi, ekonomik reformlar ve eğitimsel ilerlemeler görülmeye başlanmıştır. Özellikle öğrenci odaklı müfredatı benimsemeleri, öğretmenlere yatırım yapmaları ve eğitimde kararlı bir duruş sergilemeleri, Vietnamlı öğrencilerin uluslararası sınavlarda başarılı olmalarında önemli faktörler olarak sıralanmaktadır (bbc.com).

Bu çalışmanın temel amacı, Vietnam eğitim sisteminin çeşitli yönleriyle ortaya konularak Türkiye eğitim sistemiyle karşılaştırmasını yapmaktır. Karşılaştırmalı eğitim, farklı kültürler ve farklı ülkelerde, iki veya daha fazla eğitim sisteminin benzerlikleri ve farklılıklarını tanımlamaya yardımcı olan, benzer görünen olguları açıklayan ve insanları eğitme yolları hakkında yol gösteren bir disiplindir (Türkoğlu, 1985). Eğitim sistemlerinin karşılaştırılması bir anlamda eğitim sorunlarının çözülmesine katkı getirecek ve farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerini incelemeyi olanaklı kılacaktır.

Vietnam’a dair bazı bilgiler gözden geçirilecek olursa nüfusu 91.703.800 (worldbank.org, 2014) kişi ve yüzölçümü 331.210 km² (www.hanoi.be) olan ülkede 15 yaş ve üzeri nüfusun okuryazarlık oranı %93,5’tir. Kadın nüfusta bu oran yüzde 91,3; erkek nüfusta ise yüzde 95,8’dir. Sosyalist Cumhuriyet ile yönetilen ülkenin resmi dili Vietnamcadır. Vietnam’ın GSYİH’sı 256,584 milyar dolar; kişi başına düşen gelir ise 3,138 dolardır (UNESCO, 2011).

Eğitim 12 yaşına kadar ücretsiz ve zorunludur. 2014-2015 öğretim yılında ilköğretimde toplam öğrenci sayısı 7,5 milyon, ortaöğretimde 7,5 milyon, yükseköğretimde ise 2,1 milyondur (gso.gov). Vietnam birçok OECD ülkesinden farklı olarak tüm kamu harcamalarının % 21’ini eğitime ayırmaktadır (bbc.com).

Bu çalışmada ilk olarak Vietnam’ın eğitim tarihi ele alınmış, daha sonra Vietnam eğitim sisteminin amaç ve politikaları, Vietnam eğitim sistemi yapılanması, Vietnam eğitim sisteminin yönetim süreçleri incelenmiştir. Son olarak da Türkiye Eğitim Sistemi ile Vietnam Eğitim Sisteminin amaç, yapı ve süreç boyutlarıyla karşılaştırması yapılmıştır.

Vietnam Eğitim Tarihi

Vietnam tarihinde çeşitli savaşlar görmüş, Fransa ve Çin’in egemenliği altında yaşamış, ardından bağımsızlığını kazanmış ve bugünkü yönetimine ve eğitim sistemine çeşitli zorluklardan geçerek ulaşmış bir ülkedir. Çin’in 1000 yılı aşkın egemenliği süresince Vietnam eğitiminde Çin kültürü/egitimi etkili olmuş ve resmi dokümanlarda Çin el yazısı kullanılmıştır.

Konfüçyüsçülük (eski bir Çin felsefesi) Vietnam’a önemli bir duruş kazandırmıştır. Önceleri yetenekli erkeklerin ve sosyo-ekonomik üstünlüğü olan gençlerin okumalarına fırsat tanınırken daha sonra (1230 yıllarında) eğitimde demokratikleşmenin ilk adımları atılmış ve yoksul ama başarılı çocuklar da üniversiteye alınmıştır. Vietnam’da ilk üniversite olan Royal Üniversitesi 1075’te açılmıştır. İbadet yerleri sınıflara dönüştürülmüş, kız çocuklarının eğitimine önem vermeye başlanmış ve eğitimi tüm insanlara yaygınlaştırma çabaları devam etmiştir (Mai, 2007). 1884-1945 yılları arasındaki Fransız egemenliği dönemi boyunca ülke ikiye bölünmüş, güney bölgesi tamamen Fransız sömürgesi altında kalmıştır.

Fransızca dilinin konuşulduğu bu bölgede bir yandan eski gelenekler, eğitim sistemleri korunmaya çalışılırken bir yandan da sömürgeleşmeye karşı koyulmaya çalışılmaktadır. İlk zamanlarda okul öncesi eğitim köylerde; Konfüçyüs öğretisi öğreten öğretmenler tarafından verilmiştir. İlköğretim bölge merkezlerinde; ortaöğretim ise illerde yürütülmüştür. Fransız sömürgeciliği Vietnamlıların % 90'dan fazlasının okumaz yazmaz olmasına, ders kitaplarında Vietnam tarihinin ihmal edilmesine yol açmış ve yabancı bir dili kendi dilleri imiş gibi kabul ettirmiştir (Mai, 2007).

1945'te Vietnam bağımsızlığını kazanınca (Demokratik Vietnam Cumhuriyeti), eğitime ve yoksulluğa ciddi bir önem verilmiştir. Cumhurbaşkanı Ho Chi Minh bütün ülkede Vietnam el yazısının yazılıp okunacağını duyurmuş ve kısa bir sürede 2,5 milyon insan okuryazar olmuştur. Daha sonra eğitim sistemi temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim şeklinde kademelere ayrılmıştır (Mai, 2007).

Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin Ulusal Meclisi, 2005 yılında Eğitim Yasası'nı yürürlüğe koymuş ve şunları hedeflemiştir: Okumaz-yazmazlıkla mücadele etme, 2010 yılına kadar ortaokulu tüm ülkeye yayma, müfredatta ve ders kitaplarında yenilik yapma, insanları yabancı dil öğrenmeye teşvik etme, öğretmen yetiştirmeye önem verme, etnik grupların eğitimine ve dezavantajlı bölgelerdeki ailelerin çocuklarının eğitimine destek olma ve mesleki eğitimi geliştirme (Mai, 2007).

Vietnam Eğitim Sistemi

Bu bölümde Vietnam eğitim sisteminin amaç ve politikaları, yönetsel ve okul sistemi yapılanması ve yönetim süreçleri incelenmiştir.

Vietnam Eğitim Sisteminin Amaç ve Politikaları

Vietnam eğitim sisteminin hedefi 1993 yılında düzenlenen parti konferansında, insanların genel bilgilerinin geliştirilmesi, yeteneklerinin desteklenmesi ve insan kaynakları eğitimi olarak ifade edilmiştir. Ayrıca konferansta yüksek nitelikli insan kaynağının, hızlı ve sürdürülebilir bir ekonomik büyüme, sanayileşme ve modernleşme süreçlerini geliştirmek için en önemli itici güçlerden biri; sosyal kalkınma için önemli bir faktör olduğu üzerinde vurgu yapılmıştır. Vietnam'da eğitim ulusal önceliklerin başında gelmektedir.

Ho Chi Minh "Bilgisiz bir ulus, güçsüzdür; cahilliğe karşı bir savaş yapılmalıdır" (Hy V. Luong 1992) sözüyle eğitime ne denli önem verdiğini ortaya koymaktadır. Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti (1992) Anayasası'na göre tüm vatandaşlar eğitim hakkına sahiptir. Madde 59'da eğitimin bir hak olduğu, ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarında ücretsiz olduğu belirtilmiştir.

Evrensel İlköğretim Yasası (UPE) Millet Meclisi tarafından 12 Ağustos 1991 tarihinde kabul edilmiştir. Yasanın 1. maddesinde eğitimin 6-11 yaş arası çocuklara zorunlu olduğu bildirilmiştir. Yasada ayrıca okulöncesi eğitim ile ilgili hükümler ve Vietnamcanın resmi öğretim dili olduğu belirtilmiştir. Etnik grupların kültürlerinin devamı için dillerini öğrenme ve kullanma hakkına sahip oldukları da ifade edilmiştir.

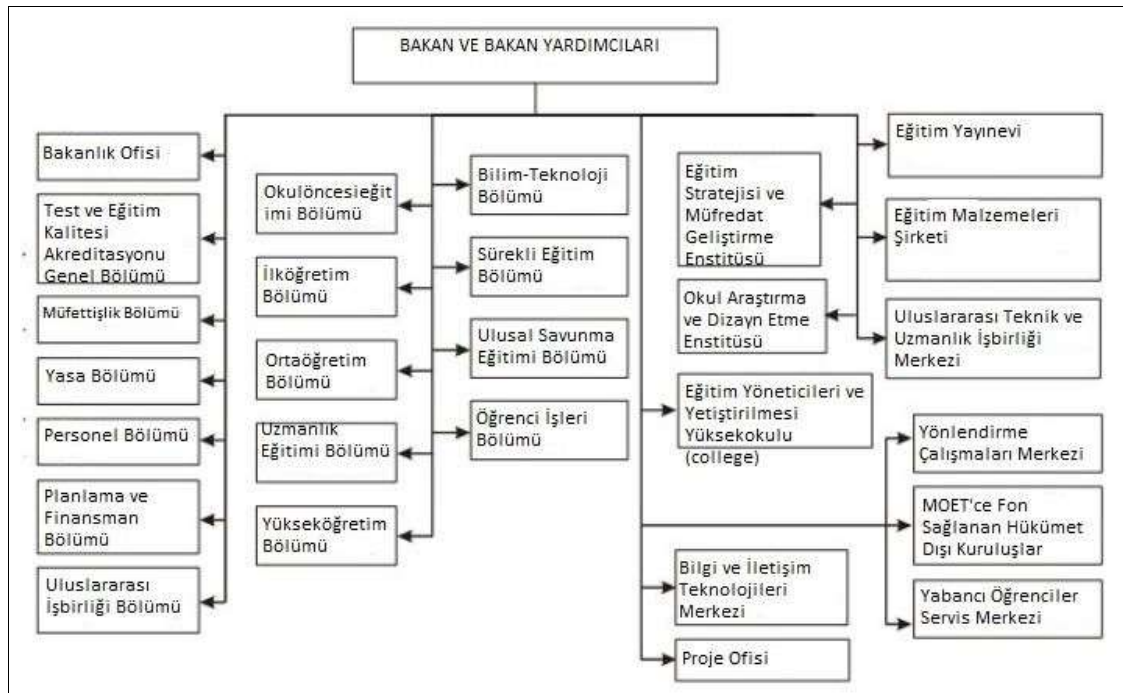
2006 yılında yayımlanan yeni Eğitim Yasası'nın 10. maddesinde etnik köken, din, inanç, cinsiyet, aile geçmişi, sosyal statü ya da ekonomik koşullara bakılmaksızın her vatandaşın eğitime erişim konusunda eşit haklara sahip olduğu, devletin etnik azınlık olan ailelerin çocuklarının eğitimine öncelik vereceği ve engelli kişilere okul, altyapı ve malzeme tesisi sağlama konusunda çeşitli sosyal politikalar aracılığıyla destek olacağı ifade edilmiştir (UNESCO, 2011).

Vietnam Eğitim Sistemi Yapılanması

Bu bölümde Vietnam eğitim sisteminin yönetsel ve okul yapılanması incelenmiştir.

Yönetsel yapılanma. Vietnam’da eğitim ve öğretimden sorumlu Eğitim Bakanlığı (The Ministry of Education and Training /MOET) eğitim sektörünü denetleyen ve tüm eğitim düzeyleri için geniş çaplı bir politika belirlemekle görevli bir yapıdır (Kinh ve Chi, 2008).

Eğitim Bakanlığı’nın görevleri yeni okulların kurulması ya da mevcut okulların birleştirilmesi, yeni ders kitapları, müfredat hazırlanması ve yayımlanması, eğitim ve öğretim çalışmaları servisinde ders kitapları ve broşür yayıncılığının izlenmesi, ülke içi ve dışındaki lisans ve lisansüstü düzeydeki öğrencilerin okula katılımının ve yönetiminin düzenlenmesi, derece ve sertifika verilmesi konusundaki kriterlerin düzenlemesi, altyapı ve okullarda tesis bakım işlerinin düzenlenmesi, okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, mesleki ortaöğretim/mesleki eğitim ve yükseköğretim düzeylerinde öğretmen sayıları standardı koyulması ve bunun için diğer kuruluşlarla işbirliği yapılması, her çeşit okul ve sınıf modelinde amaçlar, planlar, programlar ve içerik konusundaki uygulamaların gözden geçirilmesi, devlet okulları, özel okullar ve diğer okullardaki öğretim elemanlarının kullanılması konusunda tümleşik bir yönetim sağlanması, üniversitelerin kuruluşu, kapatılması ve düzenlemesi konularında hükümete öneriler sunulması, ülke çapında eğitim denetimi fonksiyonunun uygulanması, tüm bu görevleri yapmak için diğer 16 toplulukla, 64 eğitim ve yetiştirme bölümü ile, 500’den fazla eğitim ofisi ile, 2 araştırma enstitüsü ve üniversitelerle yardımlaşılması, öğrenci kabulünde kılavuz hazırlanması ve sertifika ve diplomaları vermek için öneriler sunulması şeklinde sıralanabilir (NUFFIC, 2012; en.moet.gov.vn). Şekil 1.’de Vietnam Eğitim Bakanlığı’nın teşkilat şemasına yer verilmektedir.

Şekil 1. Vietnam Eğitim Bakanlığı Teşkilat Şeması
Kaynak: en.moet.gov.vn.

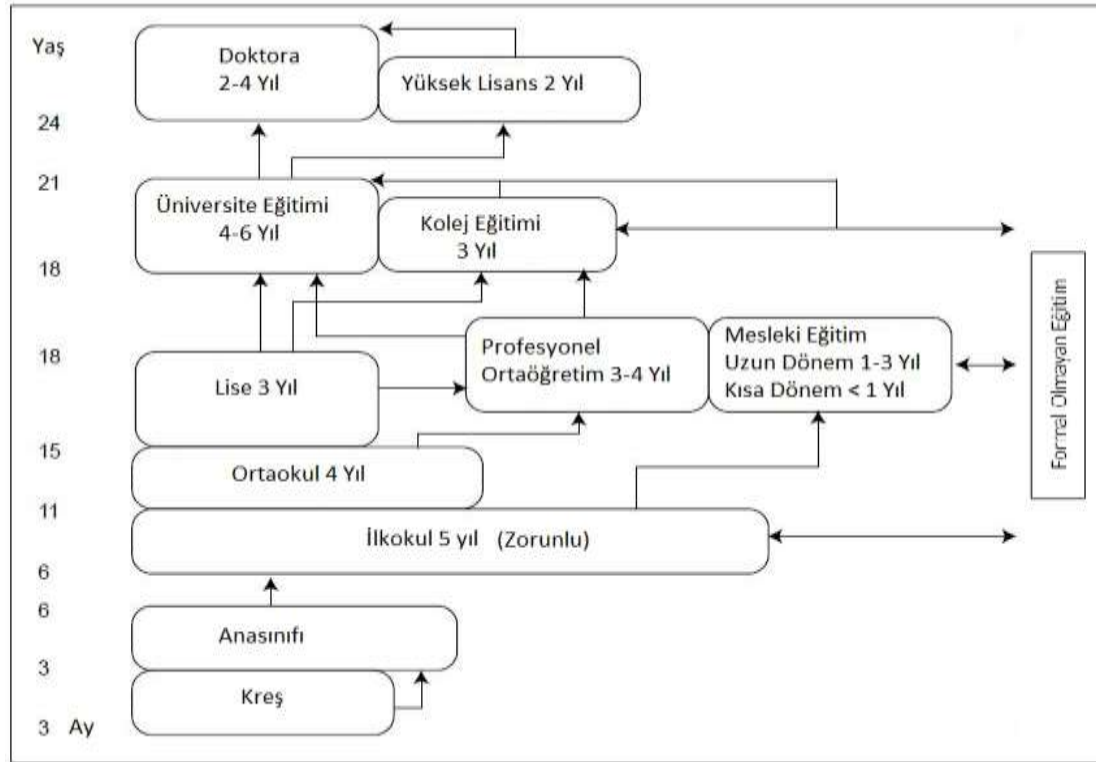
Şekil 1.’e göre Vietnam Eğitim Bakanlığı’nın alt birimlerinde bakanlık ofisi, öğretim düzeyleri bölümü, eğitim stratejisi ve müfredat geliştirme enstitüsü, yayınevi ve eğitim malzemeleri bölümü ve alt birimler yer almaktadır.

Okul sistemi yapılanması. Vietnam eğitim sistemi örgün eğitim ve sürekli eğitimi (continuing education) kapsamaktadır. Eğitim nitelikleri ve yan alanlar açısından eğitim sistemi şu şekilde ayrılmaktadır (Kinh ve Chi, 2008):

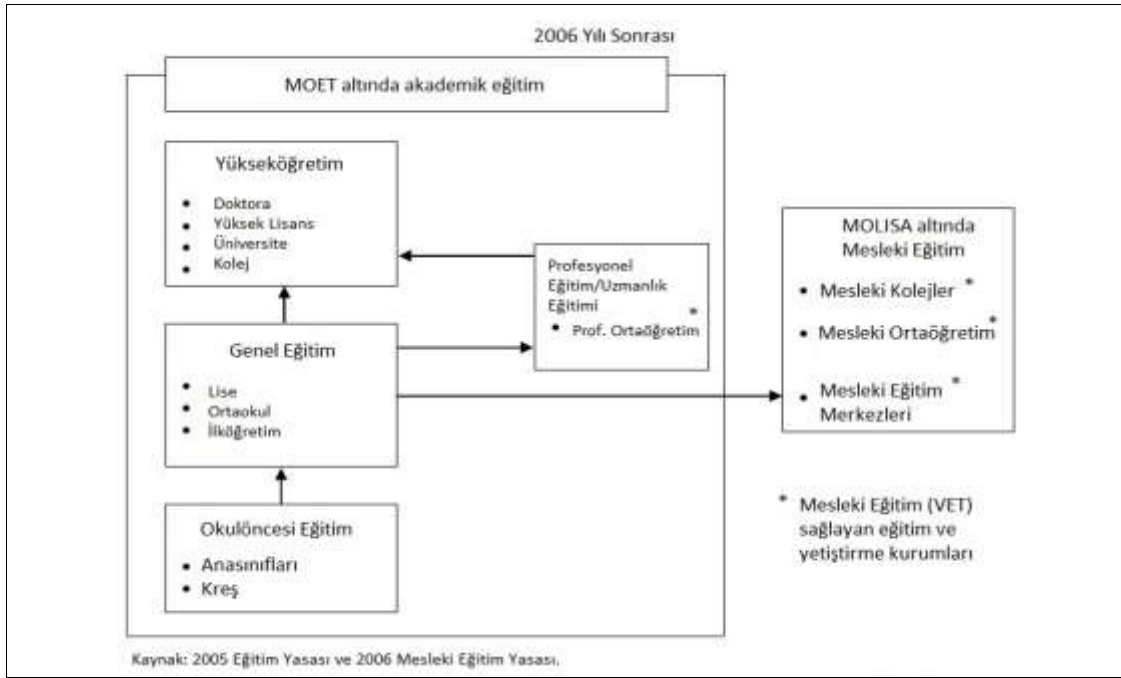
- Kreş ve anaokullarını kapsayan erken çocukluk eğitimi hizmetleri (ECE),
- İlköğretim, ortaokul ve lise eğitimi kapsayan genel eğitim,
- Temel, orta ve yüksek okul seviyesinde mesleki eğitim,
- Önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde yükseköğretim,
- Sürekli eğitim.

Vietnam'da zorunlu eğitim 6-11 (ilköğretim) yaşlarını kapsayacak şekilde 5 yıldır ve herkes için ücretsizdir. 11-15 yaş arası çocukların devam ettiği ortaokul 4 yıl sürmektedir. Bu aşamayı tamamlayan öğrenciler 3-4 yıl süren mesleki ve teknik eğitime, 3 yıl süren lise eğitimine ya da yaygın eğitime devam edebilmektedirler.

İlköğretimi tamamlayanlar uzun ya da kısa dönemli mesleki eğitime de devam edebilmektedirler. Mesleki ve teknik eğitim, lise eğitimi sonrası öğrenciler 3 yıllık kolejlere ya da 4-6 yıl süren üniversitelere devam edebilmektedirler. Yüksek lisans ya da doktora yapabilmek için lisans mezunu olmak gerekmektedir (NUFFIC, 2012). Vietnam okul sistemi kademeleri Şekil 2.'de belirtilmiştir.

Şekil 2. Vietnam Eğitim Sistemi Kademeleri, Kaynak: NUFFIC, 2012.

Şekil 3. Vietnam Eğitim Sistemi Kademeleri Geçişleri, Kaynak: NUFFIC, 2012.

Eğitim Yasası'nda 2006 yılında bir değişiklik yapılmıştır. Buna göre genel eğitimden MOLISA (Çalışma ve Sosyal İlişkiler Bakanlığı) altındaki mesleki eğitime devam edenler yükseköğretime geçememektedirler. 2006 yılı sonrası yapılan değişiklik Şekil 3.'te belirtilmiştir. Şekil 3.'e göre profesyonel/uzmanlık ortaöğretim, mesleki kolejler, mesleki ortaöğretim ve mesleki eğitim merkezlerinde mesleki eğitim verilmektedir. Profesyonel/uzmanlık ortaöğretim programı MOET'in sorumluluğu altında iken, mesleki kolejler, mesleki ortaöğretim ve mesleki eğitim merkezleri MOLISA sorumluluğu altındadır.

Vietnam eğitim sistemine ilişkin bazı sayısal veriler Tablo 1.'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Vietnam Eğitim Sistemi İstatistiksel Veriler

Zorunlu eğitim süresi	5 yıl
Zorunlu eğitim yaşı	6-11
Okul öncesi eğitim okullaşma oranı	% 99 (5 yaş) (2009)
İlköğretim okullaşma oranı	% 98.3 (2006)
Toplam hükümet harcamaları içinde eğitime ayrılan pay	% 21 (2014)
Öğrenci başına yıllık harcama tutarı	723 dolar (2006)
Okul öncesi eğitim kurum sayısı	14.179.000(2014)
İlköğretim kurum sayısı	15.337 (2014)
Ortaöğretim kurum sayısı	2.350 (2012)
Yükseköğretim kurum sayısı	419 (2012)
Okul öncesi eğitim öğrenci sayısı	3.755.000 (2015)
Tüm eğitim düzeylerindeki engelli öğrenci sayısı	99.941 (2011)

Kaynak: UNESCO, 2006; 2014; www.gso.gov.vn.

Tablo 1. incelendiğinde Vietnam'da zorunlu eğitim süresinin 5 yıl olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamında olmamasına rağmen oldukça yüksek bir okullaşma oranı vardır. Eğitime % 21 oranında pay ayrılırken bu oranın Türkiye'den (%13,38) (MEB, 2015) fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Erken çocukluk eğitimi/okul öncesi eğitim. Eğitim Yasası uyarınca kreş ve anaokullarını kapsayan, 3 ay ile 6 yaş arası çocukların beslenmesi ve eğitiminden sorumlu olan erken çocukluk eğitimi (ECE) hizmetleri zorunlu değildir ve devlet kurumlarınca ve özel kurumlarca sunulmaktadır (UNESCO, 2011).

ECE hizmetlerinin amacı çocukların fiziksel, ahlaki, entelektüel ve estetik mutluluğunu/refahını geliştirmek, kendi kişiliğini oluşturmaya ve ilköğretime devam etmesine yardımcı olmaktır. ECE aile eğitiminin özelliklerini taşımaktadır. Çoğunlukla hem devlet kurumlarında hem de özel kurumlarda kar amacı gütmeyen gönüllü faaliyetleri kapsamaktadır.

ECE'nin öğrenci kayıtlarının sayısını denetlemek, çocuk bakımı ve yetiştirilmesi konusunda rehberlik etmek, ECE kalitesini kontrol etmek, öğretmenler ve veliler için ders kitapları hazırlamak, küçük çocukların bakımı hakkında ebeveynler arasında bilginin yayılmasını sağlamak gibi görevleri vardır (en.moet.gov.vn). 3 ay 3 yıl arası çocuklar kreşe, 3-6 yaş arası çocuklar anaokuluna devam edebilmektedir ve iki tip okulun birleşimine "sprout" (filiz) (3 ay-6 yaş) okullar adı verilmektedir (UNESCO, 2011).

Eğitim Yasası'na göre kamu anaokullarının (public ECCE) sadece ekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde ve etnik azınlığın bulunduğu bölgelerde kurulmalarına izin verilmiştir. Kişilerin kurduğu anaokulları (People-founded ECCE) kırsal kesimlerde yer almaktadır. Finansman yönetiminden yerel yönetimler sorumludur. Vergi, kredi, boş arsa kiralama vb. desteklerle hükümet özel anaokulu açma konusunda insanları cesaretlendirmektedir.

Vietnam'ın ECE hizmetlerine dair hedefleri şu şekildedir (Kinh ve Chi, 2008):

- Çocuklar 6 yaşına gelmeden onların bakımını geliştirmek,
- Kötü beslenme oranını % 15'ten daha düşük bir seviyeye çekmek,
- Her türlü konut alanında anaokulu kurumunu yaygınlaştırmak,
- Çocukların gelişimi, beslenmesi ve eğitimi konularında ailelerinin, özellikle büyükanne/büyükbabalarının tavsiyelerinden ve bilgi birikimlerinden yararlanmak.

İlköğretim. Eğitim Yasası'nın 25. maddesine göre ilköğretimin amacı öğrencilere bilgi, beceri, ahlaki değer, fiziksel beceri kazandırmaktır. Öğrencilerin sosyalist bir bakış açısı ile yeteneklerinin geliştirilmesi, işgücüne katılımlarının sağlanması ve onları hayata hazırlamak amaçlanmıştır. İlköğretim hayatın gerçekleri ile bağlantılı, kariyer odaklı, öğrencilerin fiziksel/psikolojik özelliklerine uygun olarak tasarlanmıştır.

İlköğretim doğa, toplum ve insan yaşamı hakkındaki gerekli bilgileri öğrencilere kazandırmalıdır. Ayrıca şarkı, dans, müzik ve sanat anlayışı ile; dinleme, okuma, konuşma, yazma ve fiziksel egzersiz ve hijyen alışkanlıkları temel becerilerini de kazandırmalıdır. İlköğretim genel eğitimin bir parçasıdır; 5 yıl sürer ve zorunludur. 6-11 yaş arası çocukların eğitimini kapsamaktadır. İlköğretimi başarıyla tamamlayan öğrencilere okul müdürü tarafından bir sertifika verilmektedir (UNESCO, 2011).

Ortaöğretim. Eğitim Yasası'na göre ortaöğretim öğrencilerin kişisel yeteneklerinin geliştirilmesine, ilköğretim sonuçlarının değerlendirilmesine, mesleki ve temel bilgiler kazandırılmasına, öğrencilerin işgücüne hazırlanmasına, kariyer yönlendirme konusunda koşulların sağlanmasına yardımcı olan bir öğretim düzeyidir. Genel ortaöğretim alt ortaöğretim ve üst ortaöğretim olarak ikiye ayrılmaktadır. Alt ortaöğretim 6-9 sınıflar arasını kapsamaktadır ve 4 yıldır; üst ortaöğretim ise 10-12 sınıflar arasını kapsamaktadır ve 3 yıldır. Öğrenciler ortaöğretimi başarıyla tamamladıkları takdirde bölge eğitim bürosu başkanından bir sertifika almaktadırlar.

Mezuniyet belgesi için final sınavını geçmeleri gerekmektedir. Mezuniyet belgesi il düzeyinde Eğitim Bölümü Müdürü tarafından verilmektedir.

İlköğretimi tamamlayan öğrenciler 1-3 yıl süren mesleki eğitim okullarına devam edebilmektedirler. Alt ortaöğretim mezunları 3-4 yıl süren (profesyonel) mesleki eğitim okullarına devam edebilmektedir. Bu program üst ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler için 1-2 yıl sürmektedir (bazı teknik uzmanlık için üç yıl). Başarılı öğrencilere mesleki ortaöğretim diploması verilmektedir. Hem lise mezuniyet diploması alanlar hem de mesleki orta öğretim diploması alanlar giriş sınavına girmek koşulu ile yükseköğretime devam edebilmektedirler. Meslek liselerini tamamlayan öğrenciler genellikle 2 yıllık yüksekokullara gitmektedirler (UNESCO, 2011).

Yükseköğretim. Yükseköğretim, üniversiteler, akademik araştırma enstitüleri ve iki yıllık kolejler (colleges) tarafından verilmektedir. Vietnam'da üniversiteler açık üniversiteler, teknik üniversiteler, tarım üniversiteleri, sağlık (tıp) üniversiteleri ve ekonomi üniversiteleri şeklinde çeşitlilik göstermektedir. 1995 yılında birçok kurum Ho Chi Minh Vietnam Ulusal Üniversitesi ve Hanoi Vietnam Ulusal Üniversitesi olmak üzere iki büyük üniversite çatısı altında birleşmiştir.

Öğretmen adayları öğretmen eğitim kurumlarında (teacher training colleges) yetiştirilmektedir (UNESCO, 2011). 2009 yılı itibarıyla Vietnam'da 150'si üniversiteler ve 226'sı iki senelik okullar (junior colleges) olmak üzere toplam 376 kurum bulunmaktadır. Lisans programları 4 yıl (bazı mühendislik ve tarım programları 5 yıl) sürmektedir ve lisans mezunlarına mezuniyet belgesi (Bang Tot Nghiep dai hoc) verilmektedir.

Öğrenciler lisans programını tamamladıktan sonra iki yıl süren yüksek lisans programlarına sınava girerek devam edebilmektedirler. Yüksek lisans programları sadece lisans eğitimini tam zamanlı bitirmiş olanlar içindir. Yüksek lisans programını bitirenlere yüksek lisans (master/Bang Thac si) derecesi verilmektedir. Yüksek lisans programı dersler ve sonrası tez savunması şeklinde tamamlanmaktadır. Doktora programları (Bang Tien si), lisans öğretiminden sonra 4 yılda, yüksek lisans öğretiminden sonra 2-3 yılda tamamlanabilmektedir. Vietnam'da yüksek lisans ve doktora dereceleri MOET tarafından verilmektedir.

Yüksek mesleki eğitim, yüksekokullarda (Truong Cao Dang) verilmektedir ve eğitim yaklaşık 3 yıl sürmektedir. Bu programlar öncelikle, tıbbi, idari ve mali mesleklere odaklanmaktadır (UNESCO, 2011).

Mesleki eğitim. Vietnam'da mesleki eğitimin amacı, öğrencilerin mesleki ve teknik becerilerini ilerletmek ve iş bulmalarına yardım etmektir. Mesleki eğitim üç aşamadan oluşmaktadır: temel, orta ve yüksekokul seviyesi. Mesleki eğitim, uzmanlık okulları, lise sonrası mesleki kursları yoluyla verilmektedir. Eğitim süresi öğrenci niteliklerine, uzmanlığın özelliğine ve gerekliliklerine bağlı olarak 1 ya da 3 yıl arasında değişmektedir. Uzmanlık ortaöğretim okullarını içeren mesleki kurumlar MOET yönetimi altındadır, mesleki eğitim okulları ise MOLISA bölümü altındadır. Eğitim Yasası'na göre MOLISA sorumluluğundaki mesleki eğitim sistemi tüm (temel, orta, yüksekokul) seviyelerdeki eğitimi sağlayacaktır (Kinh ve Chi, 2008).

Özel eğitim. Vietnam'da engelli çocukların eğitimi, diğer çocuklarla eşit imkanlar dahilinde eğitim görebilmeleri için hükümetin sorumluluğu altındadır. Özel eğitimde erken müdahale olanaklarının geliştirilmesi, bakım ve koruma hizmetlerinin sağlanması, engelli çocukların belirlenmesi ve uzman ekipler yoluyla gelişimlerine yardımcı olunması, ülkede öğretmen ve okul yöneticilerinin özel eğitim konusunda bilgilendirilmesi, engelli çocukların topluma kazandırılması gibi çalışmalar yürüten hükümet engelliler hakkında kanunlar geliştirmekte ve özel eğitime ihtiyaç duyan

çocukların kaynaştırma eğitimi yoluyla diğer öğrencilerle aynı ortamda eğitim görmelerini sağlamaktadır (Bisin, 2012).

Yaşam boyu eğitim. İnfomal eğitim olarak bilinen yaşam boyu eğitim, çeşitli eğitim seçenekleri içermektedir. Vietnam uzun bir süredir okuryazarlık oranlarını artırmak, yetişkin eğitimini geliştirmek adına çaba göstermektedir. Ülkede başlangıçta okuma yazma sınıfları ile başlayan süreç, tamamlayıcı eğitim yoluyla devam etmiş ve şu an yaşam boyu eğitim ile ilerlemektedir. Ortaokul mezunları lise ya da mesleki eğitim yerine yaşam boyu eğitime devam edebilmektedirler. Yaşam boyu eğitim, insanlara hem çalışmaları hem de okumaları konusunda, yaşam boyu öğrenmenin gerçekleşmesi, kişisel özelliklerini geliştirmeleri ve bilgilerini genişletmeleri hususunda yardımcı olmaktadır. Yaşam boyu eğitim sayesinde insanların bilgi düzeyleri yükselmekte, yaşam kaliteleri artmakta, istihdam fırsatları yaratılmakta ve topluma katkıları artmaktadır. Yaşam boyu eğitim aşağıdaki programları içermektedir (Kinh ve Chi, 2008):

- Okuryazarlık ve okuryazarlık sonrası programlar,
- Bilgi güncelleme ve beceri/teknoloji transferi yapmak,
- Hizmet-içi eğitim, yeniden eğitim ve mesleki yeterliklerin geliştirilmesi programları,
- Milli eğitim sistemi içinde eğitim derecesi veren programlar.

Yaşam boyu eğitim organizasyon ağı, il ve ilçe halk eğitim merkezlerini kapsamaktadır. Buna paralel olarak aynı zamanda, genel eğitim okulları, mesleki okullar ve yükseköğretim kurumları da sürekli eğitim programları sunmaktadır. 2004-2005 öğretim yılında 61, il sürekli eğitim merkezi, 517 ilçe sürekli eğitim merkezi, 29 tamamlayıcı okul, 478 şehirlerde bilişim ve yabancı dil eğitimi veren okul ve 5.383 halk eğitim merkezi bulunmaktadır (Kinh ve Chi, 2008).

Öğretmen Yetiştirme

Eğitim Yasası'nın 77. maddesine göre öğretmenlerin eğitim nitelikleri aşağıdaki gibi olmalıdır (UNESCO, 2011):

- Okul öncesi eğitim ve ilköğretim öğretmenleri lise pedagojik diplomasına (upper secondary pedagogical diploma) sahip olmalıdır.
- Ortaokul öğretmenleri ön lisans diplomasına ya da üniversite diplomasına ve pedagojik eğitim belgesi sahip olmalıdır.
- Lise öğretmenleri pedagojik üniversite derecesine ve pedagoji eğitimi sertifikasına sahip olmalıdır.
- Mesleki eğitim kurumlarında görevli öğretmenler mesleki eğitim okullarından alınan diplomaya sahip olmalı ya da nitelikli esnaf ve yüksek nitelikli teknik eleman olmalıdır.
- Ön lisans düzeyi ve üniversite öğretmenleri pedagojik bir üniversite derecesine ya da bir yüksek lisans derecesine, denetlenmiş yüksek lisans/doktora derecesine sahip olmalıdır.
- Gerekli şartları karşılamayan öğretmenler Eğitim ve Öğretim Bakanı, Devlet yönetimi ve mesleki eğitim kurumları başkanları tarafından kendi yetkileri doğrultusunda, ileri eğitime tabi tutulmaktadırlar.

Vietnam'da 95 kurumda öğretmen eğitimi verilmektedir. Bunlardan 14'ü öğretmen eğitimi üniversitesi; 56'sı iki yıllık öğretmen eğitimi kolejleri, 6'sı öğretmen okulları, 19'u çeşitli üniversitelerdeki eğitim fakülteleridir. 19'u hariç diğerleri çeşitli hükümet yetkililerinin ve üniversite yönetiminin kontrolü altında, 15'i MOET'e bağlı, 61'i yerel yönetime bağlıdır. Ortaokul öğretmenleri 3 yıllık öğretmen yetiştiren kurumlarda yetiştirilirken, lise öğretmenleri 4 yıllık fakültelerde yetiştirilmektedir. Öğretmen adaylarından eğitim süreleri içinde iki aylık staj uygulaması yapmaları

beklenmektedir. Öğretmenler bir yılda 30 gün hizmetiçi eğitime katılmak zorundadır, bu onların kariyer gelişimleri ve ilerlemeleri için gereklidir.

MOET 2009 yılında ortaöğretim öğretmenleri için yeni standartlar getiren yönetmeliği onaylamıştır. Yeni standartlara göre öğretmenler daha etkili öğretim yapmalıdır ve öğrenciyi motive etmelidir. MOET yeni standartlara göre öğretmenleri değerlendirmeye başlayacağını ve standartları karşılayan öğretmenlere nitelikli öğretmen sertifikası verileceğini ifade etmiştir. Standartlar, yeni başlayan öğretmen ve kıdemli öğretmen arasında niteliksel bir ayırım yapacak ve rekabeti öngören bir sistemle öğretmenlere promosyon ve ödül verilecektir. Burada amaç mükemmelliği ve etkinliği gösterebilmektir. 2012 yılı itibariyle nitelikli öğretmenlere öğretmen kalitesi değerlendirmesi çerçevesinde sertifikalar verileceği bildirilmiştir (UNESCO, 2011).

Vietnam Eğitim Sisteminin Yönetim Süreçleri

Bu bölümde Vietnam eğitim sistemi yönetim süreçleri merkezi yönetim süreci ve okul sistemi süreci olarak iki başlıkta ele alınmıştır. Daha sonra eğitim sisteminin finansmanının ne şekilde gerçekleştiği ve mali kaynakların dağıtımı konuları eğitim finansmanı başlığı altında incelenmiştir.

Merkezi yönetim süreci. Eğitim ve Yetiştirme Bakanlığı (MOET) eğitimi yönetmek ve her düzeyde politika ve kararları uygulamakla görevli bir yapıdır. Okul binalarının yapımı, personel alımı, finansal kaynakların dağıtımı gittikçe merkezi yönetimden ayrı birimlere dağıtılmaktadır (yerelleşme).

Üniversiteler doğrudan MOET tarafından yönetilmekte, liseler ve profesyonel ortaöğretim okulları Eğitim ve Yetiştirme Bölümü (Departments of Education and Training/DET) tarafından yönetilmekte; ilköğretim ve ortaokul düzeyi yerel bölge ya da komünler (District Bureaus of Education and Training) tarafından yönetilmektedir. Eğitim hizmetleri gün geçtikçe yerelleşmektedir. DET, MOET'in ve il halk komitelerinin (People's Committee) denetimi altındadır. Bölge düzeyinde halk komiteleri sorumluluklarını yerine getirmektedirler. Halk komiteleri nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda çaba göstermek, eğitim kurumları için uygun finansal kaynakları, araç-gereçleri temin etmek, uygun fiziki şartları sağlamakla görevlidir.

Eğitim Yasası'na göre MOET okul öncesi eğitim, genel eğitim, lise eğitimi, mesleki eğitimin bir kısmından (professional secondary education) sorumlu iken Çalışma ve Sosyal İlişkiler Bakanlığı (Ministry of Labour, War Invalids and Social Affairs/MOLISA) mesleki eğitimden (professional secondary education hariç) sorumludur (UNESCO, 2011).

Doğrudan MOET tarafından yönetilen üniversiteler, ortaöğretim okulları ve Eğitim Bölümleri tarafından il düzeyinde yönetilen mesleki ortaöğretim okulları, Eğitim ve Öğretim Bölge Büroları tarafından ilçe veya komünler düzeyinde yerel olarak yönetilen ortaokullar ve ilköğretim okulları, bu okulların mali kaynaklarının dağıtımı Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğundadır (UNESCO, 2011).

Vietnam'da müfredat araştırma ve geliştirilmesinden sorumlu bir merkez vardır (Centre for Curriculum Development and Methodology of General Education). Eğitim yayınevi (Educational Publishing House), ders kitapları hazırlanmasından sorumlu bir yapıdır. Vietnam'da her düzeyde özel okul bulunmaktadır ve hükümet ülkede özel okul kurulmasını teşvik etmektedir.

Okul sistemi süreci. Eğitim Yasası'na göre Vietnam eğitim sistemi Marksizm-Leninizm ve Ho Chi Minh felsefesi şeklinde sosyalist eğitime dayanmaktadır. Ülkede akademik yıl Eylül ayında başlamakta ve Haziran'a kadar devam etmektedir.

İlköğretimde zorunlu derslerin öğretimi günlük 4 saatten fazla sürmemekte ve dersler arası 10 dakika ara verilmektedir. Dersler 35 dakika sürmekte, günlük 25 dakika

oyun faaliyetlerine ayrılmaktadır. Vietnam'da temel bir eğitim müfredatı bulunmaktadır ancak okullara yerel düzeyde rehberler tarafından esneklik sağlanmaktadır. Okullar ayrıca farklı okul tiplerinin hazırladıkları düzenlemeleri konu edinebilmekte ve yabancı dilleri seçmeli ders olarak öğretebilmektedirler (UNESCO, 2011).

Zorunlu eğitimi tamamlayan öğrenciler ortaokulu bitirdikten sonra genel liselere devam etmek istemediklerinde 3-4 yılda bitirilen meslek öğretimine (trung hoc chuyen nghiep) devam edebilmektedirler. Eğer program genel ortaöğretimi takip ediyorsa 1 ila 2 yıl sürer (bazı teknik özellikler gerektiriyorsa 3 yıl sürer). Programı tamamlayan öğrencilere Ortaöğretim Mesleki Eğitim Diploması (*Bang Trung Hoc Chuyen Nghiep*) verilir (NUFFIC, 2012).

Liseye (upper secondary education) kabul edilebilmek için öğrencilerin giriş sınavını geçmeleri gerekmektedir. Lise eğitimini bitiren öğrencilere lise mezuniyet belgesi (*Bang Tot Nghiep Pho Thong Trung Hoc*) verilir. Bu belge onlara yükseköğretimin kapılarını açar ancak belgeyi edinmek için öğrencilerin ilk ulusal sınavı (*Ky Thi Tot Nghiep Pho Thong Trung Hoc*) geçmeleri gerekmektedir. Bu sınav altı bölüme ayrılmıştır. Üç tanesi zorunludur, Matematik, Edebiyat ve Yabancı dil (İngilizce, Çince, Rusça, Fransızca, Almanca veya Japonca); zorunlu; Fizik, Kimya, Biyoloji ve Coğrafya'dan ise üçünü seçerler. Her bir dersten maksimum olası puan 10'dur ve geçme notu 5'tir. Bu sebepten öğrencilerin sınavı geçebilmeleri için en az 30 puan gerekmektedir (NUFFIC, 2012).

Ulusal üniversite giriş sınavı için (National University Entrance Examination, NUEE) öğrenciler en fazla 30 kredi elde edebilirler. "Grup" denilen farklı konu seçeneklerinden 3 tanesini seçebilirler. Genel eğitim konuları için 5 grup bulunmaktadır. Grup A matematik, fizik ve kimya derslerinden oluşur. Grup A1 Matematik, Fizik ve İngilizce derslerinden oluşur. Grup B Matematik, Kimya ve Biyoloji; Grup C, Edebiyat, Tarih ve Coğrafya'dan oluşur. Grup D ise Edebiyat, Matematik, Yabancı Dil derslerinden oluşmaktadır. Meslek veya sanat eğitimi için farklı konuları içeren Grup N, H, M, V, S, R gibi farklı dersler vardır. Grup K ise Matematik, Fizik ve Mühendislik derslerinden oluşur. Her konu için en fazla 10 puan elde edilebilir. İki senelik okullar için 10 puan, iyi üniversiteler 20 puan gerekir. Özel üniversitelere giriş koşulları devlet üniversitelerine göre daha düşüktür (NUFFIC, 2012).

1993 yılından bu yana, MOET tüm eğitim kurumları için aşağıdaki puanlama sistemini belirlemiştir (UNESCO, 2011).

9-10 *Gioi* Excellent/ mükemmel;

7-8 *Kha* Good/ iyi;

5-6 *Trung Binh* Fair; fena değil;

5 ve altı *Kem* Fail/ başarısız.

Eğitim finansmanı. Vietnam'ın eğitim bütçesi yinelenen harcamalar ve sermaye yatırımları olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. Bütçe hem merkezi hem yerel rejimler tarafından kontrol ve tahsis edilmektedir. Genellikle, her akademik yılın başında (Eylül) MOET yıllık bütçe hazırlamaktadır. Bütçe karar vericileri arasında MOET'in yanında, Planlama ve Yatırım Bakanlığı ile Finans Bakanlığı yer almaktadır. Eğitim ve yetiştirmenin toplam bütçesi devlet ve devlete bağlı olmayan şekilde ikiye ayrılmaktadır (Can, Long, Tam ve Sinh, 2001).

Hükümetin kamu harcamaları, ödünç vermeler ve ODA fonları devlete aitken, okul ücretleri, ailelerin yaptıkları katkılar, bağış ve ödenekler devlete bağlı değildir. 1996 yılı devlet bütçesi yasına göre eğitim bütçesi merkezi bütçe ve yerel bütçe olarak düzenlenmektedir. Yerel bütçe komünlere (ilçeleri), bölgelere ve şehirler gibi çeşitli idari düzeylere dağıtılmaktadır.

Yerel bütçe harcamaları özellikle okullaşma düzeyi düşük bölgelerde eğitime destek olmaktadır. Merkezi bütçe doğrudan başkan tarafından kontrol edilmektedir. Merkezi bütçe mesleki eğitim projeleri (teknik ve mesleki eğitim), cehaletin ortadan kaldırılması, etnik azınlıklara yönelik eğitim programı düzenleme, dağlık ve uzak bölgelerde eğitim gelişim programı düzenleme gibi konulardaki gelişime yardımcı olmaktadır.

Yükseköğretim, mesleki ve teknik eğitim, ulusal programlar merkezi bütçeye bağlı iken, okulöncesi eğitim, ilköğretim ve alt ortaöğretim aşağısı öğretmen yetiştirme yerel bütçeye bağlıdır. 1996 devlet bütçesi kanunu uyarınca eğitim üzerindeki her bir yerel bütçe, komün veya ilçe tarafından yönetilen kreşler ve anaokulları, personel maaşlarının ödenmesi, kamu genel eğitim okullarının inşaat yatırımları, ortaöğretimi, yükseköğretim kurumlarını, mesleki ortaöğretim, mesleki ve teknik merkezlerinin harcamalarını da kapsayan il bütçesinin harcama atamalarından sorumludur.

Eğitim ve öğretimle ilgili tüm bütçe başlıca dört kaynaktan finanse edilmektedir: devlet harcamaları, özel sektör harcamaları, hizmet gelirleri ve dış kredi ve yardımlar. Eğitim üzerindeki en büyük payı hükümetin kamu harcamaları oluşturmaktadır. Ayrıca Vietnam eğitimine özel yardım malzeme desteği sağlayan uluslararası kuruluşlar da bulunmaktadır. Bunlar UNDP, UNICEF, UNESCO, ILO, WB ve ADB başta olmak üzere hibe ve krediler yoluyla eğitime büyük yatırımlar yapmaktadırlar (Can, Long, Tam ve Sinh, 2001). Kamu kaynaklarından eğitime ayrılan pay 2007 yılında % 19.30 olarak gerçekleşmiş ve bu oranının 2010 yılı sonuna kadar % 20.00'ye çıkarılması hedeflenmektedir (UNESCO, 2009). Hedeflenen düzey gerçekleşmiş ve Vietnam'da 2014 yılında kamu kaynaklarından eğitime ayrılan pay % 21 olmuştur.

Vietnam Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminin Amaç, Yapı ve Süreç Boyutlarında Karşılaştırılması

Bu bölümde Vietnam ve Türkiye eğitim sistemlerinin amaç, yapı, süreç boyutları açısından karşılaştırılması yapılmıştır. Vietnam eğitim sistemi 2005 yılında eğitim yasasında yapılan değişikliklerle şekillenmiştir. Eğitimin amacı vatandaşların bilgilerinin, yeteneklerinin geliştirilmesi, cahilliğe karşı eğitimi ön plana çıkaran yaklaşımlar geliştirmektir.

Türk eğitiminin ana çerçevesini 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası oluşturmaktadır. Türk eğitim sisteminin amaç boyutunda iyi insan, iyi yurttaş, öğrencileri bir üst öğrenime hazırlama, mesleğe hazırlama gibi hedefler yer almaktadır. Tablo 2.'de Vietnam ve Türkiye eğitim sistemlerinin amaç, yapı, süreç boyutları açısından karşılaştırılması yapılmaktadır.

Tablo 2. Vietnam ve Türk Eğitim Sistemlerinin Amaç, Yapı ve Süreç Boyutlarıyla Karşılaştırılması

	Türkiye	Vietnam
Amaç	<p>Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek. İlgililik, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.</p>	<p>Öğrencilerin genel bilgilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesi ve ilgilerinin desteklenmesi, okuma-yazma oranının artırılması, eğitimin tüm nüfusu kapsayacak şekilde genişletilmesi, engelli öğrencilerin de diğer çocuklarla aynı ortamda öğrenim görmelerinin sağlanması, demokratikleşme, sosyalleşme, çeşitlendirme, standardizasyon, modernizasyon ilkelerini benimseme, eğitimsel eşitsizlikleri giderme, etnik azınlıklar ve sosyoekonomik yönden dezavantajlı durumda bulunan ailelerin eğitimden yeteri kadar yararlanmalarını sağlama, üniversitelerin yükseköğretim için akreditasyon sistemi, uluslararası işbirliği ve kalite güvencesi esasına göre yürütölmelerini sağlamak.</p>
Yapı	<p>Eğitim kurumları merkezi sistemle yönetilmektedir. 4+4+4 şeklinde okul yapılanması vardır.</p> <p>Okul öncesi eğitim zorunlu değildir. 37 - 66 ay anaokulları, 48 - 66 anasınıfları şeklindedir.</p> <p>İlkokul ve ortaokul 4 yıl şeklinde yapılanmıştır. Ortaöğretim (lise) 4 yıldır.</p> <p>12 yıllık zorunlu kademeli eğitim yapısı vardır. 12 yıllık zorunlu eğitimin sonunda merkezi bir sınava girilir ve alınan puana göre üniversitelere yerleşilir.</p> <p>Bütün yükseköğretim kurumları üniversite çatısı altında birleşmiştir.</p>	<p>Eğitim kurumları merkezi sistemle yönetilmektedir. 5 + 4 + 3 sistemi okul yapılanması vardır.</p> <p>3 ay 3 yıl kreş, 3-6 yaş arası çocuklar anaokuluna devam ederler.</p> <p>6-11 yaş arası (5 yıl) zorunlu ilköğretim kademesi bulunmaktadır. Ortaöğretim (lise) 3 yıldır.</p> <p>Birçok kurum iki büyük üniversite çatısı altında birleşmiştir.</p>

Süreç	<p>Eğitim politikalarının karar alınmasından, planlanmasından ve uygulanmasından Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) sorumludur. Akademik yıl Eylül ayında başlar Haziran'a kadar devam eder.</p>	<p>Eğitim ve Yetiştirme Bakanlığı (MOET) yanı sıra, mesleki eğitim bir kısmından MOLISA sorumludur. Akademik yıl Eylül ayında başlar Haziran'a kadar devam eder.</p>
	<p>Ortaokula geçiş sınavsız olmakta; Liselere geçiş Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı (TEOG) ile yapılmaktadır. 8. sınıftan sonra mesleki eğitim merkezlerine devam edilebilir.</p>	<p>Ortaokula geçiş sınavla yapılmaktadır. Liselere geçişte sınav var. 9. sınıftan sonra mesleki eğitim merkezlerine devam edilebilir.</p>
	<p>Her kademedeki diploma verilmemekte, sadece 12 yıllık eğitimin sonunda diploma verilmektedir.</p>	<p>Ortaokul ve lise sonrası diploma verilmektedir.</p>

Tablo 2.'ye göre Türkiye eğitim sisteminin milli olma özelliği dikkat çekerken, Vietnam eğitim sistemi bireysel farklılıkları azaltma yolunda ve eşitsizlikleri giderme bağlamında eğitimsel amaçların düzenlendiği bir eğitim sistemidir. Türkiye eğitim sisteminin vatanını, milletini seven, iyi bir yurttaş yetiştirme gayesi ön plana çıkmaktadır. Vietnam eğitim sistemi dezavantajlı grupların eğitimden yararlanmaları için çaba göstermektedir.

Her iki ülkede de eğitim merkezi sistemle yönetilmektedir. Türkiye'de 4+4+4 okul yapılanması mevcut iken, Vietnam'da 5 + 4 + 3 okul yapılanması vardır. Her iki ülkede de okul öncesi eğitim zorunlu değildir ancak; Vietnam'da okul öncesi eğitim zorunlu olmamasına karşın yüksek düzeyde bir okullaşma oranı görülmektedir. Türkiye'de 12 yıllık kesintili zorunlu bir eğitim yapısı olmakla beraber, zorunlu olan okul öncesi eğitim, 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasası ile Bazı Yasalarda Değişiklik Yapılmasına Dair Yasa (30.03.2012) ile zorunlu eğitim dışında bırakılmıştır (MEB, 2012). Vietnam'da ise sadece ilköğretim kademesi zorunlu eğitim içindedir.

Sonuç

Vietnam tarihi boyunca birçok olumsuz olayla karşılaşmış, tarihi, eğitimi, kültürü, ekonomisi bundan zarar görmüştür. Ancak yirmi yılı geçen reform sürecinden sonra toparlanmaya başlamış ve hızla eğitim alanında ilerlemeler kaydetmiştir. Hükümet her fırsatta eğitimin ulusal öncelikleri arasında en üstte olduğunun altını çizmektedir. Doi Moi döneminden bu yana eğitim sisteminde bir dizi değişiklik meydana gelmiştir. 1990'lar boyunca eğitim ve öğretim üzerinde hükümet harcamaları (özellikle 1993 ve 1994 yıllarında sırasıyla % 46 ve % 33 oranında) artmıştır (Hoan, 2006; Kazu ve Aslan, 2011). Eğitim ve yetiştirmede özel sektörün rolünü kısıtlayan ve yasaklayan birçok düzenleme ortadan kaldırılmıştır. Aslında eğitimde özelleştirme ve liberalleştirme çabalarının, eğitim hizmetinden yararlananın ücretini ödemesi uygulamalarının ve özel kurumların ülke çapında yaygınlaştırılmasının Türkiye ile benzerlik gösterdiği düşünülebilir. Vietnam'da 1986 yılında Doi Moi politikaları ile birlikte planlı merkezi ekonomiden pazar ekonomisine geçilmiştir. Bu durum özellikle eğitime olan talebi daha da artırmıştır. Ancak ülkede toplumsal ve eğitimsel alanlarda ayrışma yaşandığı şeklinde tartışmalar yürütülmektedir.

Kaynaklar

- Armaoğlu, F. (2010). *20.y.y. Siyasi Tarihi*. İstanbul: Alkım.
- ATO. (2007). Vietnam Ülke Raporu. İstanbul Ticaret Odası Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Şubesi: İstanbul.
- Bisin, S. (2012). Inclusive Education in Viet Nam: Their Right, Our Responsibility. www.unicef.org/vietnam/reallives_20186.html adresinden 14.05.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Can, N. B., Long, V. V., Tam, P. T. and Sinh N. T. (2001). *Educational Financing and Budgeting in Vietnam*. Paris: International Institute for Educational Planning/UNESCO.
- Kinh, Q. N. and Chi, Q. N. (2008). *Education in Vietnam: Development History, Challenges, and Solutions*. Birger Fredriksen and Tan Jee Peng (Ed.). *An African Exploration of the East Asian Education Experience* in (109-154). The International Bank for Reconstruction and Development.
- Hoan, N. T. (2006). Teacher training in Vietnam. *Human Rights Education in Asian Schools*, 9.
- Kazu, Y. İ. ve Aslan, S. (2011). A comparative approach to multigrade class implementation: Examples of Vietnam, Peru, Sri Lanka and Colombia. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3 (3), 1081-1108.
- Luong, H. V. (1992). Revolution in the Village - Tradition and Transformation in North Vietnam: 1925-1988.
- Mai, Q. L. (2007). *VieT Nam: From past to future*. Hanoi: Thé Gioi Publishers.
- MEB. (2012). İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Resmi Gazete: 30.3.2012, Sayı: 6287.
- MEB. (2013). *Milli eğitim istatistikleri 2012-2013*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı: Ankara.
- MEB. (2015). *Milli eğitim istatistikleri 2015-2016*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Ministry of Education and Training website. www.en.moet.gov.vn. adresinden 10.03.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Ngo, T. M. (2006). Education and Agricultural Growth in Vietnam. University of Wisconsin Department of Agricultural and Applied Economics.
- NUFFIC. (2012). Country Module Vietnam. (2. Edt. November 2012). Hague: International Recognition Department.
- Türkoğlu, A. (1985). *Fransa, İsveç ve Romanya eğitim sistemleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Basımevi.
- UNESCO (2006). Education Counts: Benchmarking Progress in 19 WEI Countries World Education Indicators. Montreal.
- UNESCO (2009). Education Financial Planning in Asia: Implementing Medium-Term Expenditure Frameworks. Viet Nam: Bangkok.
- UNESCO (2011). World Data on Education 2010-2011. Vietnam. UNESCO. www.unesco.org. 14.03.2013 tarihinde erişilmiştir.
- www.worldbank.org. 12.05.2016 tarihinde erişilmiştir.
- www.gso.gov.vn. 12.05.2016 tarihinde erişilmiştir.
- www.bbc.com 09.04.2016 tarihinde erişilmiştir.
- www.hanoi.be.mfa.gov.tr 01.02.2016 tarihinde erişilmiştir.